

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2011 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny

Pan
Prof. dr hab. Michał Kleiber
Prezes
Polskiej Akademii Nauk

KNO-4100-07-01/2011
P/10/081

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała Polską Akademię Nauk (PAN) w zakresie wykonania w 2010 r. budżetu państwa w części 67 Polska Akademia Nauk.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 kwietnia 2011 r., stosownie do treści art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2010 r. budżetu państwa w części 67 – Polska Akademia Nauk.

Formułując ocenę pozytywną wykonania budżetu państwa w cz. 67, wzięto pod uwagę w szczególności: prawidłowe ewidencjonowanie dochodów i terminowe ich odprowadzanie na centralny rachunek bieżący budżetu państwa, rzetelne planowanie i wykonanie dochodów i wydatków oraz terminowe sporządzanie sprawozdań budżetowych na podstawie danych z ewidencji księgowej. Stwierdzone nieprawidłowości, opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, nie miały wpływu na ocenę ogólną wykonania budżetu państwa w części 67.

1. W 2010 r. zaplanowane dochody budżetu państwa w cz. 67 w kwocie 847,0 tys. zł zostały wykonane w wysokości 903,0 tys. zł (tj. 106,6% planu). Największy udział w strukturze dochodów miały wpływy z opłat pobieranych przez Dom Rencisty PAN

w Konstancinie – 817,7 tys. zł (90,7%) oraz ze zwrotów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nadpłat z tytułu przekroczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 57,5 tys. zł (6,4%).

Badaniem szczegółowym objęto wszystkie dochody zrealizowane przez Kancelarię PAN w kwocie 67,3 tys. zł (tj. 7,5% dochodów uzyskanych w części 67). Dochody przekazywane były w trybie i terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 245, poz. 1637).

Na koniec 2010 r. w cz. 67 nie wystąpiły należności oraz nie stwierdzono przedawnienia i zaniechania ich poboru.

2. Wydatki budżetu państwa w cz. 67 zaplanowano w kwocie 54.468,0 tys. zł, które zostały zwiększone w trakcie roku do kwoty 54.573,6 tys. zł. Zwiększenia planu wydatków cz. 67 o kwotę 105,6 tys. zł. wynikały z przeniesienia środków z rezerw celowych na: pokrycie kosztów realizacji przez Bibliotekę Gdańską PAN projektu *Pomorska Biblioteka Cyfrowa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013* (47,6 tys. zł) oraz na wypłatę nagród jubileuszowych dla dwóch wiceprezesów PAN (58,0 tys. zł). Środki z rezerw celowych wykorzystane zostały w 94,6%.

Dysponent główny dokonał zmian planu wydatków zgodnie z postanowieniami art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz.1240, ze zm.).

Wydatki zrealizowano w wysokości 54.563,8 tys. zł, tj. w 99,98% planu po zmianach. Największe wydatki poniesiono na: finansowanie pomocniczych placówek naukowych PAN – 18.408,1 tys. zł (33,7%) oraz na finansowanie działalności organów i struktur korporacyjnych PAN – 13.078 tys. zł (24%).

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 2010 r. wyniosły 1.770,4 tys. zł (dane wynikają ze skorygowanego po zakończeniu kontroli sprawozdania Rb-28), były niższe w porównaniu do 2009 r. o 23,9 tys. zł, tj. o 1,3%. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

2.1. Zasilenie rachunku bankowego cz. 67 realizowane było stosownie do zapotrzebowań w kwotach niezbędnych do regulowania zobowiązań. W związku ze zmianą stanu prawnego (na podstawie art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej

Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619), od dnia 1 stycznia 2011 r. dysponentem cz. 67 - Polska Akademia Nauk jest minister właściwy do spraw nauki, który dokonał zwrotu na centralny rachunek bieżący budżetu państwa niewykorzystane środki budżetowe w cz. 67 w kwocie 9,7 tys. zł.

Bezpośrednie badanie zasilenia rachunku w odniesieniu do jego stanów na koniec poszczególnych miesięcy 2010 r. wykazało, że na rachunku dysponenta głównego na koniec miesięcy: czerwca, października i grudnia pozostawały nadwyżki środków nie przekazanych jednostkom budżetowym w wysokości odpowiednio: 29,6 tys. zł (tj. 0,7% kwoty zasilenia), 62,3 tys. zł (tj. 1,9%), 0,1 tys. zł (tj. 0,002%).

2.2. W 2010 r. przeciętne zatrudnienie w 13 jednostkach budżetowych PAN wyniosło 452 osoby i w porównaniu do 2009 r. było wyższe o 1 osobę. Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano w kwocie 22.916 tys. zł, tj. w 99,9% planu po zmianach. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami dodatkowego wynagrodzenia rocznego) w 2010 r. wyniosło 4.153,61 zł i w porównaniu do 2009 r. było niższe o 55,24 zł, tj. o 1,3%.

2.3. W 2010 r. wydatki majątkowe w cz. 67 zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 114,0 tys. zł. zostały zwiększone w trakcie roku budżetowego do kwoty 157,8 tys. zł (o 43,8 tys. zł w ramach przeniesienia z wydatków bieżących za zgodą Ministra Finansów) i zostały zrealizowane w kwocie 157,7 tys. zł, tj. w 99,94%.

Kontrola pięciu postępowań o udzielenie zamówień publicznych na kwotę 591,0 tys. zł (netto) wykazała, że udzielone zostały one z zachowaniem przepisów określonych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, ze zm.).

3. Zaplanowane na 2010 r. wydatki na dotacje podmiotowe w kwocie 2.059,0 tys. zł zostały przekazane trzem międzynarodowym instytutom z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżących kosztów eksploatacji budynków stanowiących ich siedzibę oraz kosztów utrzymania administracji i obsługi technicznej.

4. Dysponent główny prawidłowo i zgodnie z art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.) sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej podległych jej jednostek organizacyjnych oraz nadzór i kontrolę wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, a także realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa.

Dysponent części 67 dokonywał okresowych (kwartalnych) ocen wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa dla: Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie (779,0 tys. zł), Międzynarodowego Laboratorium Silnych Pól Magnetycznych i Niskich Temperatur we Wrocławiu (1.160 tys. zł), Europejskiego Regionalnego Centrum Ekohydrologii w Łodzi (120 tys. zł).

5. Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie z zastrzeżeniami roczną sprawozdawczość budżetową dysponenta głównego oraz dysponenta III stopnia (Kancelarii PAN).

W wyniku kontroli stwierdzono sklasyfikowanie dochodów w kwocie 818,7 tys. zł (tj. 90,7% ogółu dochodów w cz. 67) oraz wydatków w kwocie 2.132,7 tys. zł (tj. 3,9% ogółu wydatków budżetu w cz. 67) jednostki organizacyjnej PAN - Domu Rencisty im. prof. dr Witolda Orłowskiego PAN w Konstancinie w rozdziale 85202 - *Domy pomocy społecznej*. Prowadzona klasyfikacja była niedostosowana do klasyfikacji ustalonej w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207, ze zm.), ponieważ ww. jednostka budżetowa nie spełniała warunków odnośnie zakresu i poziomu usług świadczonych przez domy pomocy społecznej określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, ze zm.).

W szczególności niespełnianie obowiązującego standardu podstawowych usług (w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających) określonego w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837) uniemożliwiało uzyskanie stosownego zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej. Wykonywanie działalności w zakresie prowadzenia Domu Rencisty PAN uprawniało do klasyfikowania dochodów i wydatków ww. jednostki budżetowej dziale 852 - *Pomoc społeczna* nie w rozdziale 85202 - *Domy pomocy społecznej*, lecz w rozdziale 85295 - *Pozostała działalność*.

6. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wiarygodność ksiąg rachunkowych dysponenta III stopnia, tj. Kancelarii PAN oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz procedur kontroli finansowej.

Ocena powyższa wynika z badania systemu rachunkowości, przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych oraz z bezpośredniego badania 28 dowodów i zapisów księgowych o łącznej wartości 9.000,4 tys. zł wybranych metodą monetarną, uwzględniającą prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

7. Wydatki budżetu środków europejskich zostały zrealizowane w kwocie 125,8 tys. zł, co stanowiło 88,1% planu po zmianach. Wydatki powyższe nie były planowane w ustawie budżetowej, a ich sfinansowanie nastąpiło w całości ze środków rezerwy celowej przeznaczonych na pokrycie kosztów realizacji projektu *Pomorska Biblioteka Cyfrowa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013*. Jak wyjaśniono w trakcie kontroli, niepełne wykorzystanie środków (17,0 tys. zł) związane było głównie z przedłużającą się procedurą udzielenia zamówień publicznych na prace w ramach umów cywilnoprawnych.

8. Zgodnie z art. 124 pkt 9 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104, ze zm.), dysponent budżetu państwa cz. 67 dołączył do projektu ustawy budżetowej na 2010 r. zestawienie budżetu w układzie zadaniowym obejmujące zadania, podzadania i działania w ramach trzech funkcji państwa (*10. Nauka polska, 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny i 22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna*) wraz z opisem celów, mierników wykonania oraz kosztów ich realizacji.

Skontrolowano podzadanie *10.4.1. Wspieranie dyscyplin naukowych oraz placówek naukowych z zadania 10.4 Upowszechnianie, promocja oraz popularyzacja nauki* w ramach funkcji *10. Nauka polska*. Objęte kontrolą podzadanie obejmowało cztery działania, które realizowane były przez Kancelarię PAN. Wykonanie ww. działań, na które wydatkowano środki w łącznej kwocie 13.078 tys. zł, rozliczone zostało w oparciu o tzw. miernik opisowy, uwzględniający wyniki przeprowadzonej analizy dotyczącej opracowanych opinii, stanowisk, referatów i adresowanie ich do organów administracji państwowej oraz dokonywanych ocen działalności placówek naukowych PAN. Cel został osiągnięty, gdyż były wykonywane ustawowe i statutowe zadania określone dla organów Akademii, wydziałów, oddziałów, komitetów naukowych i problemowych PAN (tj. wydawano opinie i ekspertyzy, wygłaszano referaty, dokonywano ocen placówek naukowych). Prezes PAN zobowiązał kierowników jednostek podległych do każdorazowego uzupełniania zmiany planu wydatków w układzie tradycyjnym o adnotację odnośnie wpływu tej zmiany na budżet w układzie zadaniowym.

9. W wykonaniu art. 87 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, ze zm.) zobowiązującego do zakończenia likwidacji państwowych zakładów budżetowych z dniem 31 grudnia 2010 r., Prezes PAN podjął decyzje (nr 11/2010 z 19 marca 2010 r. w sprawie likwidacji Zakładu Działalności Pomocniczej Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz nr 38/2010 z 30 listopada 2010 r. w sprawie likwidacji innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk), na podstawie których w 2010 r. zakończona została likwidacja łącznie sześciu Zakładów Działalności Pomocniczej PAN (w Krakowie - z dniem 30 września 2010 r. oraz pięciu innych: w Gdańsku, w Katowicach, w Łodzi, w Poznaniu i we Wrocławiu – z dniem 31 grudnia 2010 r.).

Polska Akademia Nauk (osoba prawna) przejęła z dniem 1 stycznia 2011 r. po ww. zlikwidowanych zakładach budżetowych składniki majątkowe, środki pieniężne, należności i zobowiązania.

Na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 620, ze zm.) Prezes PAN postanowił, że pozostałe pięć zakładów budżetowych działać będzie od dnia 1 stycznia 2011 r. w ramach Polskiej Akademii Nauk.

* * *

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych, z uwagi na zmianę stanu prawnego w zakresie finansowania działalności PAN (od dnia 1 stycznia 2011 r. Prezes PAN nie jest dysponentem środków budżetu państwa cz. 67).

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.